

Justina Rakauskaitė

**Laikinosios apsaugos priemonės arbitraže:
tarptautinės reguliavimo ir praktikos tendencijos**

ARBITRAŽO DIENA 2013

EFEKTYVUS ARBITRAŽAS: PRAKTIKA IR GALIMYBĖS

2013 spalio 24 d.

Aptariami klausimai:

1. Arbitražo teismų **kompetencija** skirti LAP.

2. Kokiomis **aplinkybėmis** prašymai dėl LAP gali būti patenkinti ir kada atmesti?

3. Arbitražo ir nacionalinių teismų **bendradarbiavimas**, taikant LAP.

Arbitražo teismų kompetencija skirti LAP

1. **Sutartinė** (kylanti iš šalių arbitražinio susitarimo)

2. ***Lex arbitri*** (kylanti iš nacionalinės arbitražo procesui taikomos teisės)

3. **Institucijų taisyklės** (šalių pasirinktos nuolatinės arbitražo institucijos taisyklės)

Lex arbitri

Trys reguliavimo tipai pasaulyje:

1. Nacionaliniai arbitražo įstatymai, kurie numato arbitrams **galimybę skirti LAP** (neapribojant jų pobūdžio), išskyrus jei šalys numato kitaip. **UNCITRAL Model Law**(17) – **67 valstybės** (Belgija, Queensland'o valstija (Australija)-2013);
2. Nacionaliniai arbitražo įstatymai, suteikiantys teisę arbitrams skirti tik **tam tikro pobūdžio LAP** ir leidžiantys šalims susitarti dėl kito pob. LAP. **Anglijos arbitražo įst.** (38);
3. Nacionaliniai arbitražo įstatymai **neleidžiantys arbitrams spręsti** dėl LAP taikymo (**Italijos CP** kodeksas 818str., **Argentinijos CP** kodeksas 753str., **Kinijos arbitražo įst.** 68str.).

Institucijų taisyklės

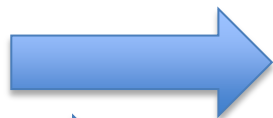
- **LCIA (25(1))** konkrečiai nurodo, kokio pobūdžio LAP arbitražo teismas gali skirti.
- **UNCITRAL (26), ACICA (26), Kairo Arbitražo centro taisyklės (26)** ir kt., paremtos **UNCITRAL** pateikia pavyzdžius, kokio tipo LAP gali būti skirtos
- **ICC (28), CIEATAC (21), AAA (21), HKIAC (23), NAI (38(1)), SCC (32(1)), Šveicarijos arb.taisykl.(26(5))**, numatyta platesnė nuostata suteikianti arbitražo teismui kompetenciją skirti tokias LAP, kokias jis mano esant tinkamas atitinkamos bylos aplinkybėmis.

O gal vis dėlto į teismą?

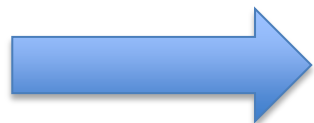
- **ICC (28(2))** – Prieš kreipimąsi į arbitražo teismą ir tinkamomis aplinkybėmis po to, šalys gali kreiptis į teismą dėl LAP;
- **LCIA (25(3))** – šalys gali kreiptis į teismą prieš arb.teismo sudarymą arba išskirtinėmis aplinkybėmis po to;
- **NAI (38(4))** – neribojimas kreipimasis į teismą arbitražo teismo nesudarymu;
- **SCC (32(5))** – kreipimasis į teismą dėl LAP nėra nesuderinamas su arbitražiniu susitarimu;
- **Šveicarijos arb.taisykl.(26(5))** – kreipdamosis į arb. Teismą, šalys neatsisako teisės kreiptis dėl LAP į teismą.

O kas, jeigu

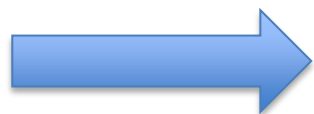
Nesusitarė

Lex arbitri – nenumato;

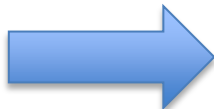
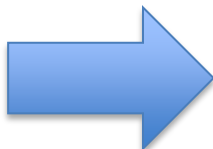
Institucinės taisyklės – nenumato

Praktika: ICC bylos Nr.7589; 7210:

kompetencija yra **numanoma iš arbitražinio susitarimo**, kuriuo šalys suteikia arbitražo teismui galias reikalingas išspręsti jų ginčą.

Arbitražo teismo kompetencijos ribos

1. Arb.teismas negali nurodyti vykdyti ar nevykdyti veiksmų **trečiosioms šalims**, kurios nėra arb.susitarimo dalyvės;
2. Arb.teismas **neturi galių įgyvendinti** sprendimo dėl LAP vykdymą   teismo pagalba.
3. **Laiko faktorius** – iki/po arb.teismo sudarymo.

Reikalavimai skirti LAP

Procedūriniai: 1. Turi būti šalies kreipimasis;

- Išimtis: ICSID taisyklės (39(3)) – arb.teismas gali rekomenduoti LAP savo iniciatyva.

2. Jurisdikcija spręsti šalių ginčą;

- Jei arb.teismas mano, jog yra bent menkiausias pagrindas jo jurisdikcijai, jis gali skirti LAP (ICSID byla Nr. Arb/72/1 *Holiday Inns v Morocco*)

3. Arb.teismas turi išklausti abi šalis:

- Sudaryti arbitražą be kitos šalies neįmanoma;
- Teisė būti išklausytai ir fundamentalūs arbitražo principai yra svarbesni arb. procesui (ICSID taisyklės (39(4)); *Charteryard Industrial Ltd v The Incorporated owners of Bo Fung Gardens* 1998, Hong Kong).

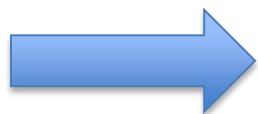
Reikalavimai skirti LAP

Materialiniai: 1. Nėra išankstinio nusistatymo dėl bylos.

- NAI(38(3), UNCITRAL taisyklės 26(2)(b).
2. Nepataisomos (ekonominė prasme) arba didžiulės žalos, kuri negalėtų būti kompensuojama nuostolių atlyginimu, grėsmė.
- ICC byla Nr. 8113, 11(1), 2000; Model law 17A(1)(a); UNCITRAL taisyklės 26(3)(b).
3. Yra pagrįstų argumentų šaliai, prašančiai LAP, laimėti bylą.
- Model law 17A(1)(b), UNCITRAL taisyklės 26(2)(b).

O kas, jeigu

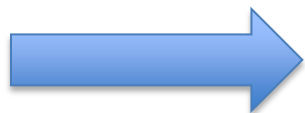
Lex arbitri nenumato pagrindų, kada gali būti skiriamos LAP?

Lex arbitri nuostatos skirtos teismams,
taikant LAP institutą.

NAI byla Nr. 1694 *American Producer v German Construction Co*(1998)

ICC byla Nr. 7544, 11(1)(2000)

Arbitražo teismai remiasi nuostatomis numatytais
institucinėse taisyklėse.

Pagrindas atsisakyti skirti LAP

- LAP, kuriomis prašoma iš esmės to paties, ko ir reikalaujama ieškiniu (priešieškiniu)?
 - ICC byla Nr. 8113, 11(1)(2000)
 - Irano-JAV ginčų arbitražo teismas *Behring International, Inc v Iranian Air Force*;
 - Lordų rūmai (UK) *Channel Tunnel and another v Balfour Beatty and others*, (1993)

Arbitražo ir nacionalinių teismų bendradarbiavimas, taikant LAP

1. Arbitražo teismo sprendimo forma.
2. Šalies kreipimasis į nacionalinį teismą.

Arbitražo teismo sprendimo forma

- **Sprendimo forma** (procedūrinis nutarimas, įsakymas, sprendimas) gali turėti reikšmės sprendimo įgyvendinimui.
 1. Nacionaliniai teisės aktai ir institucijų taisyklės **nenumato/numato skirtingai/leidžia arbitražo teismui pasirinkti**, kokia forma gali būti priimtas sprendimas dėl LAP.
 2. Įgyvendinama per **sprendimų pripažinimą NYC numatyta tvarka** (ar laikinas LAP pobūdis turi įtakos taiksyklių dėl sprendimų vykdymo įgyvendinimo):
 1. NYC nėra nuorodos į LAP;
 2. Įsakymų įgyvendinimas/vykdymas nenumatytas;
 3. LAP – pagal pobūdį yra laikinos.

tęsiant....

- Queensland'o Aukščiausias teismas ***Resort Condominiums v Bolwell*** (1993): LAP-atsisakyti know-how ir prekės ženklo naudojimo pagal licencijavimo sutartį. Ar tai yra galutinis sprendimas NYC prasme. Teismas paneigė, jog tai yra galutinis sprendimas:
- JAV Ap.teismas ***Pacific Reinsurance v Ohio Reinsurance*** (1987): įsakymas sumokėti pinigus, dėl kurių buvo ginčijamasi, į depozitinę sąskaitą yra galutinis.
- JAV Ap.teismas ***Yasuda Fire&Marine Insurance v Continental Casualty*** (1994): įsakymas atspindi laikiną įgyvendinamą sprendimą priimtą dėl to, jog būtų išsaugotas turtas reikalingas tinkamam potencialaus galutinio sprendimo įgyvendinimui.

Šalies kreipimasis į teismą dėl LAP

1. Teismas atsisako patenkinti šalies prašymą dėl LAP:

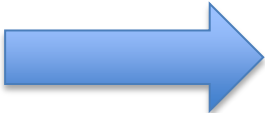
- Teismas laikosi pro-arbitražinės nuostatos ir įžvelgia, kad **šalis nori išvelgti arbitražo teismo jurisdikcijos** (*Cooper v Ateliers de la Motobécane S.A.*, 1982).
- Teismo nuomone, **šalis siekia užvilinti procesą**, kai kreipiasi prasidėjus arb.procesui (*Delphi Petroleum Inc. v Derin Shipping and Training Ltd*, Kanados Federalinis Teismas, 1993).
- Teismo nuomone, LAP skyrimas **sumenkintų galutinio arbitražo sprendimo reikšmę**, tačiau aiškiai nurodo, jog **teismas turi jurisdikciją skirti LAP**, nors ir dėl arbitražo proceso, kuris vyksta užsienyje (Belgijoje) (Lordų rūmai (UK) *Channel Tunnel and another v Balfour Beatty and others*, 1993).

tęsiant....

2. Teismas nevykdo arbitražo teismo sprendimo dėl LAP:

- JAV teismas (*Contichem v Parsons Shipping Co.Ltd. 2000*): atsisako skirti areštą dėl to, kad **Niujorko teisė nenumato galimybės skirti LAP**, siekiant padėti jūriniam arbitražui Londone.
- Delio Aukščiausiasis Teismas (*Mariott International Inc. Et al. v. Ansal Hotels Limited, 2001*): teismas atsisakė skirti LAP arbitražo procese dėl to, kad **procesas vyksta ne Indijoje** nepaisant fakto, kad Indijos teisė yra *lex arbitri*).

IŠVADOS

1. LAP svarba arbitražiniame procese juntama su nac. įstatymų ir institucijų taisyklių naujinimo gausa.
2. Skirtinga nacionalinė teisė – skirtingas reguliavimas
- svarbu pasirinkti tinkamą *lex arbitri* ir institucines taisykles.
2. Visko nuspėti neįmanoma – skirtingų valstybių teismai sprendžia skirtingai.

- AČIŪ UŽ DĒMESĻ !